

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU6

Effektivare verktyg vid inre utlänningskontroll

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen och lagen om polisiära befogenheter i gränsnära områden.

Lagändringarna innebär att det ska införas en möjlighet för myndigheterna att vid en inre utlänningskontroll kroppsvisitera en utlänning för att söka efter pass eller andra identitetshandlingar och en möjlighet att omhänderta sådana handlingar. Det föreslås också att det ska förtydligas att en utlänning under vissa förutsättningar får tas med för utredning av hans eller hennes rätt att vistas i Sverige.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I betänkandet finns två reservationer (V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:12 Effektivare verktyg vid inre utlänningskontroll.

Två yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Effektivare verktyg vid inre utlänningskontroll.....	5
Reservationer	11
1. Effektivare verktyg vid inre utlänningskontroll, punkt 1 (V, MP).....	11
2. Uppföljning av de nya befogenheterna, punkt 2 (C).....	11
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13
Följdmotionerna	13
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Effektivare verktyg vid inre utlänningskontroll

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i lagen (2023:474) om polisiära befogenheter i gränsnära områden.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:12 punkterna 1 och 2 samt avslår motion

2023/24:649 av Tony Haddou m.fl. (V).

Reservation 1 (V, MP)

2. Uppföljning av de nya befogenheterna

Riksdagen avslår motion

2023/24:1736 av Jonny Cato m.fl. (C).

Reservation 2 (C)

Stockholm den 9 november 2023

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Jessica Rosencrantz

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Rosencrantz (M), Ludvig Aspling (SD), Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Clara Aranda (SD), Ulrika Heindorff (M), Åsa Eriksson (S), Daniel Persson (SD), Magnus Resare (M), Ingemar Kihlström (KD), Nima Gholam Ali Pour (SD), Annika Hirvonen (MP), Mauricio Rojas (L), Zara Leghissa (S), Jonny Cato (C), Tony Haddou (V) och Agneta Nilsson (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2023/24:12 Effektivare verktyg vid inre utlänningskontroll.

Regeringen beslutade i april 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som innebär att Polismyndigheten ges utökade möjligheter att dels ta fingeravtryck i identifieringssyfte, dels omhändertar pass eller andra identitetshandlingar. Utredningen fick även i uppdrag att lämna förslag på hur missbruk av resedokument, främlingspass och uppehållstillståndskort kan motverkas. Utredningen, som tog namnet Återvändandeutredningen (Ju 2017:09), överlämnade i november 2017 betänkandet Klarlagd identitet – Om utlänningsars rätt att vistas i Sverige, inre utlänningskontroller och missbruk av identitetshandlingar (SOU 2017:93). Betänkandet har remissbehandlats. Vissa av utredningens förslag har lett till lagstiftning, se propositionen Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten (prop. 2020/21:159, bet. 2020/21:SfU24, rskr. 2020/21:299). I denna proposition behandlar regeringen utredningens övriga lagförslag. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Med anledning av propositionen har det väckts två motioner. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Effektivare verktyg vid inre utlänningskontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om ändringar i utlänningslagen och lagen om polisiära befogenheter i gränsnära områden. Förslagen innebär att det införs en möjlighet för myndigheterna att vid en inre utlänningskontroll kroppsvisitera en utlänning för att söka efter pass eller andra identitetshandlingar och en möjlighet att omhänderta sådana handlingar. Förslagen innebär också att det förtydligas att en utlänning under vissa förutsättningar får tas med för utredning av hans eller hennes rätt att vistas i Sverige. Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avslå propositionen och om att följa upp de utökade befogenheterna.

Jämför reservation 1 (V, MP) och 2 (C).

Bakgrund

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd när han eller hon kommer till Sverige eller därefter, får Migrationsverket eller Polismyndigheten enligt 9 kap. 4 § utlänningslagen (2005:716), förkortad UtIL, ta hand om hans eller hennes pass eller andra identitetshandlingar i väntan på att utlänningen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det. När ett beslut om avvisning eller utvisning ska verkställas, får den verkställande myndigheten ta hand om utlänningens pass eller andra identitetshandlingar till dess beslutet kan verkställas (9 kap. 5 § UtIL).

För att kontrollera om en utlänning har rätt att vistas i Sverige kan vissa myndigheter genomföra inre utlänningskontroller. En inre utlänningskontroll får endast genomföras om det finns grundad anledning att anta att utlänningen saknar rätt att uppehålla sig här i landet eller om det annars finns särskild anledning. Utlänningen är vid kontrollen skyldig att på begäran överlämna pass eller andra handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige (9 kap. 9 § UtIL).

En utlänning är efter kallelse skyldig att komma till Migrationsverket eller Polismyndigheten och lämna uppgifter om sin vistelse här i landet. Om personen inte gör det, får han eller hon hämtas genom Polismyndighetens försorg. Om det på grund av utlänningens personliga förhållanden eller av någon annan anledning kan antas att utlänningen inte skulle följa en kallelse, får han eller hon hämtas utan föregående kallelse (9 kap. 9 § UtIL).

Utlänningen är skyldig att stanna kvar för utredning i samband med kallelse eller hämtning, dock inte längre än vad som är nödvändigt och inte i något fall

längre än sex timmar. En polisman får hålla kvar en utlänning som vägrar att stanna kvar för utredning (9 kap. 11 § UtL).

Inre utlänningskontroller får utföras var som helst i landet och utförs i regel av Polismyndigheten. I vissa fall ska Kustbevakningen medverka.

I utlänningslagen finns bestämmelser om kroppsvisitation som utförs i samband med en inresekontroll och särskilda regler om verkställighet som gäller vid en sådan kroppsvisitation (9 kap. 2 § UtL). Bestämmelserna innebär bl.a. att kroppsvisitationen inte får göras mer ingående än vad som krävs med hänsyn till ändamålet med åtgärden, att vittne om möjligt ska närvara och att det ska föras protokoll över åtgärden.

Den 1 augusti 2023 trädde lagen (2023:474) om polisiära befogenheter i gränsnära områden i kraft. Genom de nya befogenheterna får myndigheterna utökade möjligheter att i gränsnära områden ingripa mot enskilda för att kontrollera deras rätt till vistelse i Sverige. Den nya lagen innebär bl.a. att Polismyndigheten och Kustbevakningen får utföra inre utlänningskontroller i gränsnära områden även om förutsättningarna i 9 kap. 9 § UtL inte är uppfyllda.

Den nya lagen innebär även att myndigheterna får särskilda befogenheter att använda tvångsmedel vid inre utlänningskontroller som utförs i gränsnära områden. Befogenheterna innebär bl.a. att

- en polisman eller kustbevakningstjänsteman får kroppsvisitera en utlänning som inte överlämnar pass eller andra identitetshandlingar, om det kan antas att utlänningen bär handlingarna på sig (5 §)
- Polismyndigheten eller Kustbevakningen får omhänderta en utlänningspass eller andra identitetshandlingar, om det inte kan klarläggas att utlänningen har rätt att uppehålla sig i Sverige (6 §).

Propositionen

En möjlighet att söka efter pass

Regeringen föreslår att om en utlänning vid en inre utlänningskontroll inte på begäran överlämnar sitt pass eller någon annan handling som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige, ska en polisman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen få kroppsvisitera utlänningen och undersöka hans eller hennes bagage, om det kan antas att utlänningen har handlingarna med sig. Att enbart genomsöka föremål som utlänningen har med sig ska även andra anställda vid Polismyndigheten än en polis få göra. Vid åtgärderna ska samma regler om verkställighet gälla som vid kroppsvisitation som utförs i samband med en inresekontroll.

Regeringen motiverar sitt förslag med att det finns ett behov av att kunna klargöra identiteten på utlänningspersoner som vistas i Sverige för att kunna bedöma deras rätt att uppehålla sig här. Identifieringen är enligt regeringen en nödvändig förutsättning för att kunna upprätthålla den reglerade invandringen, bekämpa brott och motverka skuggsamhället. Det är också viktigt för att kunna

skydda barn och unga mot brott och exploatering. Det främsta verktyget för att klarlägga en utlännings identitet är normalt genom hans eller hennes hemlandspass eller andra identitetshandlingar. Inte minst med tanke på att förhållandevis få utläningar lämnar in passhandlingar i asylärenden är det enligt regeringen angeläget att ge myndigheterna ytterligare verktyg för att bedöma om en utläning har rätt att uppehålla sig här.

En möjlighet att omhänderta pass

Regeringen föreslår att om det i samband med en inre utlänningskontroll inte kan klarläggas att en utläning har rätt att uppehålla sig i Sverige, ska Polismyndigheten eller Kustbevakningen få ta hand om utlänningsens pass eller andra identitetshandlingar som har påträffats vid kontrollen. Handlingarna ska återlämnas om det framkommer att utläningen har rätt att uppehålla sig i Sverige, om utläningen får rätt att uppehålla sig i Sverige eller om utläningen lämnar Sverige.

Regeringen konstaterar i propositionen att det saknas en möjlighet att omhänderta en utlännings pass eller andra identitetshandlingar om utläningen inte ansöker om uppehållstillstånd eller det inte finns ett verkställbart beslut om avvisning eller utvisning. För att säkerställa att sådana handlingar finns i behåll är det enligt regeringen rimligt att dessa kan omhändertas vid en inre utlänningskontroll, även om utläningen inte ansöker om uppehållstillstånd. En sådan åtgärd kan antas få positiv effekt på möjligheten att få personer som inte har rätt att stanna i landet att återvända.

Lagen om polisiära befogenheter i gränsnära områden innebar bl.a. att polismän och kustbevakningstjänstemän gavs utökade möjligheter att göra inre utlänningskontroller i gränsnära områden. Vid sådana kontroller får Polismyndigheten och Kustbevakningen bl.a. omhänderta en utlännings pass eller andra identitetshandlingar. Regeringen förslag innebär att en helt motsvarande befogenhet att omhänderta en utlännings pass eller andra identitetshandlingar införs i utlänningslagen. För att undvika onödig dubbelreglering föreslår regeringen att 6 § lagen om polisiära befogenheter i gränsnära områden bör tas bort.

En möjlighet att ta med en utläning för utredning

Regeringen föreslår att det ska förtydligas att en utläning som är föremål för en inre utlänningskontroll får tas med för utredning. Skyldigheten att stanna kvar för utredning ska även gälla vid ett medtagande.

Regeringen anger som grund för dessa förslag att en inre utlänningskontroll många gånger kan genomföras på den plats där utläningen påträffas men att det finns situationer då det är nödvändigt att ta med utläningen från platsen för att kunna genomföra utredningen. Till exempel gäller detta om det kan antas att utläningen inte skulle följa en kallelse att komma vid ett senare tillfälle för att lämna uppgifter om sin vistelse i landet.

Inom Polismyndigheten finns det olika uppfattningar om den rättsliga grunden för ett sådant medtagande är 9 kap. 9 § första stycket UtIL om

hämtning utan föregående kallelse eller bestämmelserna om ett tillfälligt omhändertagande i 11 § polislagen (1984:387). Regeringen anger att ingen av dessa grunder framstår som direkt felaktig, men understryker att det är otillfredsställande att det råder viss osäkerhet om vilket stöd det finns för att vidta tvångsåtgärder. Regeringen anser således att det finns skäl för att förtydliga bestämmelsen i 9 kap. 9 § UtL så att det uttryckligen framgår att den även omfattar ett medtagande. I linje med detta bör det också finnas en skyldighet enligt 9 kap. 11 § UtL för utlänningen att efter medtagandet stanna kvar för utredning på samma sätt som gäller vid kallelse och hämtning.

Regeringen anger att förslagen om medtagande och skyldigheten att stanna kvar innebär en ofrivillig frihetsinskränkning. Åtgärderna kan dessutom verkställas med tvång. Inskränkningarna är enligt regeringen dock tidsmässigt relativt kortvariga. Skyldigheten att stanna kvar gäller inte längre än nödvändigt och inte i något fall längre än sex timmar. Förslagen innebär inte heller någon rätt till placering i arrest eller någon annan motsvarande möjlighet till inläsning. Vid en samlad bedömning anser regeringen att det i vissa fall skulle kunna hävdas att de föreslagna åtgärderna innebär ett ingrepp i skyddet mot frihetsberövande, men att en ändamålsenligt utformad och effektiv utlänningskontroll kräver att myndigheterna har verktyg för att genomföra kontrollen. Möjligheten att i vissa fall tvångsvis kunna ta med en utlännings från den initiala platsen för kontrollen och hålla kvar honom eller henne är ett viktigt led i detta. Oavsett om det i vissa fall skulle kunna hävdas att åtgärderna innebär en begränsning av skyddet mot frihetsberövande anser regeringen att åtgärderna inte är för ingripande utan att intresset av att kunna genomföra en inre utlänningskontroll på ett effektivt och ändamålsenligt sätt väger tyngre än den enskildes rätt till frihet.

För att ge myndigheterna bättre förutsättningar att skydda barn är det enligt regeringen angeläget att förstärka möjligheterna att identifiera barn som riskerar att fara illa. Samtidigt är det viktigt att skydda barnets integritet och säkerställa att barnets mänskliga rättigheter inte kränks. Regeringen anser att förslagen om medtagande och om att kvarstanna står i rimlig relation till det intresse de avser att tillgodose. Att särskild hänsyn ska tas till barnets bästa vid tillämpningen av de föreslagna reglerna framgår av 1 kap. 10 § UtL och barnkonventionen samt betonas i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens inre utlänningskontroll. Ett medtagande av barn ska alltså genomföras på ett barnvänligt och barnanpassat sätt och som vid all tvångsmedelsanvändning ska en mindre ingripande åtgärd inte vara tillräcklig. Regeringen understryker att medtagande endast får användas som sista utväg och för kortast möjliga tid.

Konsekvenser

Enligt regeringens bedömning medför förslagen inte några konsekvenser i form av kostnader för myndigheterna som inte ryms inom befintliga anslag. Regeringen anger även att förslagen kan innebära besparingar för stat och

kommun genom effektivare prövning av ansökningar om uppehållstillstånd och att fler utlänningar som vistas i Sverige utan tillstånd kan förväntas återvända.

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:649 av Tony Haddou m.fl. (V) föreslås att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna anför att myndigheterna redan har tillräckliga förutsättningar för att identifiera utlänningar vid inre utlänningskontroller samt att förslagen riskerar att leda till diskriminering och etnisk profilering. Förslagen är alltför ingripande och det saknas ett barnrättsperspektiv.

I kommittémotion 2023/24:1736 av Jonny Cato m.fl. (C) föreslås ett tillkännagivande om att om ett år följa upp om de utökade befogenheter som regeringen föreslår med syfte att i fler fall kunna klarlägga identiteten vid inre utlänningskontroll är ändamålsenliga.

Utskottets ställningstagande

Sverige har ett växande problem med olovlig vistelse. Det förekommer ett flöde över gränserna av personer som saknar rätt att resa in i landet och vistas här. Det förekommer även att personer reser in med hjälp av falska handlingar och lever här under falsk identitet.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att myndigheterna behöver effektiva verktyg för att kunna kontrollera att en person som vistas här har rätt att göra det och att ett viktigt led i den kontrollen är att personen kan identifieras. En effektivare identitetskontroll ger också myndigheterna ett bättre underlag för prövning av ansökningar om uppehållstillstånd och bidrar till att stärka återvändandearbetet. Genom förbättrade identitetskontroller stärks även myndigheternas förutsättningar att skydda barn som riskerar att fara illa, eftersom barn som lever tillståndslöst löper risk för att bli utnyttjade på olika sätt och att bli indragna i kriminalitet – i egenskap av brottsoffer såväl som förövare.

Utskottet konstaterar att en inre utlänningskontroll endast får vidtas om det finns grundad anledning att anta att utlänningen saknar rätt att uppehålla sig här i landet eller om det annars finns särskild anledning till kontroll. Regeringen föreslår ingen ändring av detta. Inre utlänningskontroller får inte göras enbart på grund av att en person har ett utseende som uppfattas som utländskt eller på grund av att han eller hon talar ett visst språk eller har ett visst namn. Detta framgår av Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens inre utlänningskontroll (RPSFS 2011:4, FAP 273-1). Vidare ska både beslut om inre utlänningskontroll och beslut om kroppsvisitation dokumenteras. Utskottet bedömer i likhet med regeringen därmed att bestämmelsen om en möjlighet att söka efter pass inte riskerar att tillämpas på ett diskriminerande sätt.

Enligt förslaget ska pass och andra identitetshandlingar som påträffas vid en inre utlänningskontroll återlämnas om det framkommer att utlänningen har rätt att uppehålla sig i Sverige, om utlänningen får en sådan rätt eller om utlänningen lämnar Sverige. För att säkerställa att handlingarna finns i behåll är det enligt utskottet rimligt att de kan omhändertas vid en inre utlänningskontroll även om utlänningen inte ansöker om uppehållstillstånd. En sådan möjlighet kan bl.a. antas få positiv effekt på möjligheten att få personer som inte har rätt att stanna i Sverige att återvända till hemlandet.

Regeringen anser att det i vissa fall skulle kunna hävdas att de föreslagna åtgärderna innebär ett ingrepp i skyddet mot frihetsberövande men bedömer att åtgärderna oavsett detta inte är för ingripande, utan att intresset av att kunna genomföra en inre utlänningskontroll på ett effektivt och ändamålsenligt sätt väger tyngre än den enskildes rätt till frihet. Utskottet delar denna bedömning. Utskottet kan också konstatera att åtgärderna inte är mer ingripande än vad som redan i dag gäller vid hämtning och skyldigheten att stanna kvar för utredning i samband med kallelse och hämtning. Skyldigheten att stanna kvar gäller dessutom inte längre än nödvändigt och inte i något fall längre än sex timmar.

Utskottet tillstyrker därmed regeringens proposition 2023/24:12 punkterna 1 och 2 och avstyrker motion 2023/24:649 (V).

Utskottet utgår från att regeringen följer upp de föreslagna lagändringarna och ser inte någon anledning att rikta ett tillkännagivande till regeringen om detta. Utskottet avstyrker därför även motion 2023/24:1736 (C).

Reservationer

1. Effektivare verktyg vid inre utlänningskontroll, punkt 1 (V, MP)

av Annika Hirvonen (MP) och Tony Haddou (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion 2023/24:649 av Tony Haddou m.fl. (V) och avslår proposition 2023/24:12 punkterna 1 och 2.

Ställningstagande

Det bör inte införas några ytterligare möjligheter för myndigheterna att genomföra kontrollåtgärder för att identifiera utlänningar vid inre utlänningskontroller. Behovet av skydd för den enskildes integritet väger tyngre än behovet av att kunna kroppsvisitera en utlänning för att söka efter identitetshandlingar. Möjligheten att medta en utlänning för utredning är vidare alltför ingripande och tiden för skyldigheten att stanna kvar för lång. Risken för att människor utsätts för diskriminering och etnisk profilering är uppenbar. Regeringens förslag saknar vidare en utförlig redogörelse för i vilka fall och på vilken grund myndigheterna ska kunna vägra att lämna tillbaka omhändertagna identitetshandlingar. Regeringens förslag saknar en tydlig analys utifrån ett barnrättsperspektiv och åtgärdernas effektivitet kan också ifrågasättas.

Regeringens förslag bör avslås.

2. Uppföljning av de nya befogenheterna, punkt 2 (C)

av Jonny Cato (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2023/24:1736 av Jonny Cato m.fl. (C).

Ställningstagande

Flera olika åtgärder måste vidtas för att få på plats ett sammanhållet, effektivt och humant återvändande. Polisen har behov av ytterligare befogenheter i de fall en person inte självmant överlämnar identitetshandlingar. Samtidigt måste alla åtgärder som vidtas för att öka återvändandet vara proportionerliga och ändamålsenliga, särskilt åtgärder som kan vara integritetskränkande. Det är därför viktigt att en uppföljning görs av de utökade befogenheterna, för att säkerställa att de faktiskt har lett till att identiteten har kunnat klarläggas i fler fall. Denna uppföljning bör göras om ett år. Även barnperspektivet behöver beaktas och följas upp. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:12 Effektivare verktyg vid inre utlänningskontroll:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2023:474) om polisiära befogenheter i gränsnära områden.

Följdmotionerna

2023/24:649 av Tony Haddou m.fl. (V):

Riksdagen avslår proposition 2023/24:12.

2023/24:1736 av Jonny Cato m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om ett år följa upp om de utökade befogenheter som införts i syfte att i fler fall kunna klarlägga identiteten vid inre utlänningskontroller är ändamålsenliga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen
(2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 9 kap. 9, 9 a och 11 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 9 kap. 4 a och 9 b §§, med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.*4 a §*

Om det vid en kontroll enligt 9 § inte kan klarläggas att utlänningen har rätt att uppehålla sig i Sverige, får Polismyndigheten eller Kustbevakningen ta hand om utlänningens pass eller andra identitetshandlingar som har påträffats vid kontrollen.

Handlingarna ska återlämnas om

1. det framkommer att utlänningen har rätt att uppehålla sig i Sverige,

2. utlänningen får rätt att uppehålla sig i Sverige, eller

3. utlänningen lämnar Sverige.

9 §¹

En utlänning som vistas i Sverige är skyldig att på begäran av en polisman överlämna pass eller andra handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige. Utlänningen är också skyldig att efter kallelse av Migrationsverket eller Polismyndigheten komma till verket eller myndigheten och lämna uppgifter om sin vistelse här i landet. Om utlänningen inte gör det, får han

En utlänning som vistas i Sverige är skyldig att på begäran av en polisman överlämna pass eller andra handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige. Utlänningen är också skyldig att efter kallelse av Migrationsverket eller Polismyndigheten komma till verket eller myndigheten och lämna uppgifter om sin vistelse här i landet. Om utlänningen inte gör det, får han

¹ Senaste lydelse 2019:44.

eller hon hämtas genom Polismyndighetens försorg. Om det på grund av en utlännings personliga förhållanden eller av någon annan anledning kan antas att utlännen inte skulle följa *kallelsen*, får han eller hon hämtas utan föregående kallelse.

eller hon hämtas genom Polismyndighetens försorg. Om det på grund av en utlännings personliga förhållanden eller av någon annan anledning kan antas att utlännen inte skulle följa *en kallelse*, får han eller hon *tas med för utredning* eller hämtas utan föregående kallelse.

Kustbevakningen ska medverka i Polismyndighetens kontrollverksamhet enligt första stycket genom kontroll av och i anslutning till sjötrafiken. Kustbevakningen får även i annat fall biträda Polismyndigheten vid kontroll enligt första stycket. Om kontrollen utövas av Kustbevakningen ska pass eller andra handlingar överlämnas till tjänstemannen vid Kustbevakningen.

Kontroll enligt första och andra styckena får vidtas endast om det finns grundad anledning att anta att utlännen saknar rätt att uppehålla sig här i landet eller om det annars finns särskild anledning till kontroll.

9 a §²

Bestämmelser om kontroll- och tvångsåtgärder finns även i lagen (2023:474) om polisiära befogenheter i gränsnära områden.

Om en utlännings vid en kontroll enligt 9 § inte på begäran överlämnar pass eller andra handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige, får en polisman eller en tjänsteman vid Kustbevakningen, i den utsträckning det behövs för att söka efter sådana handlingar, kroppsvisitera utlännen och undersöka hans eller hennes bagage, handresgods, handväskor och liknande, om det kan antas att utlännen har handlingarna med sig.

Vid åtgärder enligt första stycket gäller det som sägs i 2 § tredje- femte styckena. En åtgärd som innebär att enbart ett föremål som en utlännings har med sig undersöks, får genomföras även av en annan anställd vid Polismyndigheten än en polisman.

9 b §

Bestämmelser om kontroll- och tvångsåtgärder finns även i lagen

² Senaste lydelse 2023:476.

(2023:474) om polisiära befogenheter i gränsnära områden.

11 §³

En utlänning är skyldig att stanna kvar för utredning i samband med in- eller utresekontroll enligt kodexen om Schengengränserna eller i samband med kallelse eller hämtning enligt 9 §, dock inte längre än nödvändigt och inte i något fall längre än sex timmar. Detta gäller inte om ett beslut har meddelats om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 §.

En polisman får hålla kvar en utlänning som vägrar att stanna kvar för utredning.

En utlänning är skyldig att stanna kvar för utredning i samband med in- eller utresekontroll enligt kodexen om Schengengränserna eller i samband med kallelse, *medtagande* eller hämtning enligt 9 §, dock inte längre än nödvändigt och inte i något fall längre än sex timmar. Detta gäller inte om ett beslut har meddelats om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

³ Senaste lydelse 2015:91.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:474) om polisiära befogenheter i gränsnära områden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2023:474) om polisiära befogenheter i gränsnära områden

dels att 6 § ska upphöra att gälla,

dels att 4 och 9 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Vid en kontroll enligt 9 kap. 9 § första och andra styckena utlänningslagen (2005:716) i ett gränsnära område får befogenheterna i 5–7 §§ användas i området.

Vid en kontroll enligt 9 kap. 9 § första och andra styckena utlänningslagen (2005:716) i ett gränsnära område får befogenheterna i 5 *och* 7 §§ användas i området.

9 §

Om en person lämnar ett gränsnära område innan ett ingripande mot honom eller henne har slutförts, får 3–8 §§ tillämpas även utanför området om en polisman eller en kustbevakningstjänsteman följer efter personen i omedelbart samband med att personen lämnar området.

Om en person lämnar ett gränsnära område innan ett ingripande mot honom eller henne har slutförts, får 3–5, 7 *och* 8 §§ tillämpas även utanför området om en polisman eller en kustbevakningstjänsteman följer efter personen i omedelbart samband med att personen lämnar området.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.